МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
BUNDESFINANZAKADEMIE DES BUNDESMINISTERIUMS DER FINANZEN (DEUTSCHLAND)
UNIWERSYTET WARMIŃSKO MAZURSKI W OLSZTYNIE (ПОЛЬЩА)

СЕРІЯ «ПОДАТКОВА ТА МИТНА СПРАВА В УКРАЇНІ»
Заснована 2015 року і є продовженням започаткованої 2001 року серії «Митна справа в Україні»

До 100-річчя створення навчального закладу

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

Збірник матеріалів
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(25 березня 2020 року)

У двох частинах
Частина 1

Ірпінь
2020

УДК 336.02:34(06)
ББК 65.261.1я431
Ф59

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту права
(протокол № 11 від 11 березня 2020 року)

Редакційна колегія:

Топчій Василь Васильович, доктор юридичних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту права, заслужений юрист України;

Шакірова Олена Вадимівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри фінансового права, заступник директора Навчально-наукового інституту права з наукової роботи та міжнародного співробітництва.

Тези подано в авторській редакції

Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності за недостовірність опублікованих даних. Тези друкуються у авторській редакції. За точність викладеного матеріалу відповідальність покладена на авторів. Переклади і передруки дозволяються лише за згодою авторів.

Ф59 **Фінансова політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки** : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (25 березня 2020 року) : у 2-х ч. Ч. 1. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. – 344 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 143).

ISBN 978-966-337-572-4

УДК 336.02:34(06)
ББК 65.261.1я431

© Навчально-науковий інститут права Університету ДФС України, 2020

ISBN 978-966-337-572-4

ЗМІСТ

Секція 1. Теоретико-правові аспекти дії права у процесі реалізації фінансового забезпечення держави

Андрієнко І. В. Формування податкової системи за Конституцією Пилипа Орлика 9

Берестень А. В., Лупай А. С. Сутнісні характеристики соціальних норм 12

Вітюк Д. Л. Доброчесність судді як конституційний принцип правосуддя 15

Гатченко К. О. Конституція Пилипа Орлика як феномен світового правознавства 19

Дем'яненко С. В. Гарантії забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні 22

Золотих В. Г. Основи правового статус особи за Конституцією Пилипа Орлика 27

Камаралі С. Є. Деякі аспекти реформування виконавчої влади в Україні 32

Капічон О. Г. Конституціоналізм в Україні: динаміка в 30 років 36

Кудін С. В., Шевченко Ю. В. Діяльність органів юстиції УСРР у період 1925 – на початку 1930-го років 41

Лупай А. С. Вплив політичного режиму на забезпечення прав і свобод людини та громадянина в Україні 45

Михалик М. І. Правовий статус особи: теоретико-правові аспекти 49

Мудрак В. В. Особливості діяльності громадських організацій у сфері захисту прав і свобод людини в умовах глобалізації 54

Науменко О. П. Правові принципи утворення та діяльності правозахисних громадських організацій 58

Олейніков Д. О. Теоретичні аспекти та заходи вдосконалення фінансової політики держави 63

Павлюх О. А. Теоретико-правові засади контролю у процесі фінансового забезпечення держави 66

Кудін Сергій Володимирович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, історії права
і держави та конституційного права,
Шевченко Юлія Валеріївна,
здобувач третього рівня вищої освіти
доктора філософії кафедри теорії,
історії права і держави та конституційного права
(ННІ права Університету ДФС України)

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ЮСТИЦІЇ УСРР У ПЕРІОД 1925 – НА ПОЧАТКУ 1930-ГО РОКІВ

Процес формування правоохоронних органів, що відбувався в середині 1920-х років, мав низку проблем і суперечностей як на загальносоюзному рівні, так і в УСРР. Особлива ж складність полягала в тому, що молода Радянська держава досить тривалий час не могла належним чином визначити свої пріоритети в плані розвитку правової та правоохоронної систем.

На етапі побудови соціалістичного суспільства мав місце принцип, що був оцінений В. Нерсесянцом в плані гносеологічного легізму: «Сила влади породжує насильницьке, наказне право» [1, С. 66]. Іншими словами, радянська система влади на етапі переходу від авторитаризму до тоталітаризму, все більшою мірою використовувала не правові методи управління. Право мало чисто номінальну сутність, досить часто його підміняла ідеологія.

Система кримінальної юстиції в період 1925–1930-го років формувалася під впливом зростаючої ролі партократії у державному та суспільному житті країни. Ідеологічною основою формування системи кримінального судочинства був марксизм-ленінізм, зокрема вчення про диктатуру пролетаріату, під якою розумілася влада, що стоїть над законом і відверто стверджує можливість нехтування законом в ім’я вищих класових ідеалів, яка проголошує насильство не лише допустимим, а єдино правильним, необмеженим у часі, способом вирішення усіх соціальних суперечностей [2, С. 283]. Історично сформована однопартійна система в Радянській державі зробила безпосередній вплив на становлення та розвиток правоохоронної системи. Саме більшовицька партія заклала основи

тоталітарного режиму. Запорукою успішного процвітання радянського суспільства була монополія партії на владу, що спиралася на структуру репресивно-каральних органів, куди входили суд, прокуратура та інші правоохоронні інститути. Ідейним фундаментом режиму була марксистсько-ленінська теорія, представлена вченням про гегемонію та диктатуру пролетаріату [3, С. 6, 7].

На рубежі 1920-х – 1930-х років в марксистських поглядах на право, як і в усій системі більшовицької ідеології відбулися помітні зміни. Саме в цей час почалося формування нового, державного варіанту більшовицької ідеології, що закономірним чином позначилося й на розвитку права. На думку С. С. Алексеєва, революційне радянське право 1920-х років витікало з революційного марксизму, більшовизму. До кінця 1920-х років в умовах романтизованої революційного революційно-більшовистської диктатури розвиток радянського суспільства безпосередньо пов'язувався з високими комуністичними ідеалами й необхідністю кардинального перетворення суспільства та людини в ім'я їх досягнення. А з кінця 1920-х років ці ідеали стали розглядатися як віддалені в часі, офіційно трактуватися в якості перспективи, наступної «фази» розвитку суспільства. У якості безпосередніх ідейних завдань-символів виступили нові категорії, що безпосередньо стосувалися започаткованої владно-тиранічної системи й пов'язаній із необхідністю її збереження, зміцнення та посилення, котрі й стали новими «ідолами».

Це, по-перше, всесильна партійно-ідеологізована державність і, по-друге, «ідол» соціалізму [4, С. 166, 168]. Однак, радянське право не тільки не набуло особливого, й значного статусу, але й перетворилося на становище своєрідного придатка державної влади. «Закон», «законність», «правопорядок» розумілися в основному в сенсі суворої дисципліни та революційного порядку. Радянське право мало характер одержавленого та цілком підпорядкованого більшовицькій партії.

Таким чином, формувалася держава з відвертою анти-правовою сутністю. Кримінальне ставлення до людини стало самою сутністю політики. А політика, визнаючи злочин корисним для революції, породила катастрофічну деформацію правосвідомості в майбутньому. Так, вже на початку революції в широких колах народу (у тому числі й інтелігенції) формувалося усвідомлення того, що людина, пограбована революцією, може повернути собі своє майно любими

шляхами. Саме звідси пішли безкінечні радянські «розтрати», «розкрадання», підкупи, хабарі: тобто це є або революційний грабіж, або ж свавільне самостійне винагородження постраждалого від революції.

Правосвідомість народу знехтувала державною природою радянських експропріацій і захоплень і визнала її справою кримінального насилля. Така тенденція стала особливо помітною в УСРР. А, відповідним чином, зазнавши великих випробувань, страждань і злигоднів, намагалися населення, в значній своїй масі, прагнуло хоч до якоїсь компенсації втраченого майна, добробуту, цінностей тощо. І невипадково, вже в перші роки радянська влада зіткнулася в повній мірі з такими явищами, як «розкрадання», підкупи, хабарі, а дещо згодом – і з «розтратами». І, насамперед, це було пов'язано з тим, що населення було позбавлене стримуючих і запобіжних чинників у вигляді моральних й інших соціальних норм і принципів.

Відомо, що ідеологи більшовизму, серед іншого прагнули відкинути й заперечити ідею правової (в їх термінології «буржуазної») держави, а також – теоретично обґрунтувати ідею держави, підвладної диктатурі пролетаріату та його авангарду – партії більшовиків-комуністів. В. А. Бачинін підкреслює, що принципи природного права, що також кваліфікувалися як «буржуазні», поставали в їхньому трактуванні у вигляді фальшивих і лицемірних догм, «призначених експлуататорами для обману трудящих». Оскільки люба диктатура передбачає застосування примусу та насилля, теоретики більшовизму доклали значних зусиль, щоб обґрунтувати право більшовицької влади на переслідування інакомислячих і терор у відношенні тих, хто здатний на фізичний чи ідеологічний спротив. Згідно їхньої доктрини, нове має право на «революційне» насилля по відношенню до старого, що стоїть у нього на шляху [5, С. 425]. Правова доктрина підмінялася ідеями на кшталт «революційної» законності, «революційного» права тощо.

Отже, можемо зробити наступні висновки:

1. Протягом періоду 1925–1930-го років органи юстиції УСРР здійснювали широкий спектр завдань. Окрім боротьби з кримінальними та іншими злочинами, з кінця 1920-х років, перед ними все більшою мірою поставали карально-репресивні функції. Основна увага приділялася захисту інтересів партійно-державної

більшовицької влади. Органи юстиції поступово перетворювалися на придаток партійно-номенклатурного апарату, функція котрого часто зводилася до втілення в життя політичної волі, програм і доктрин більшовицької партії.

2. Радянська система влади на етапі переходу від авторитаризму до тоталітаризму, все більшою мірою використовувала не правові методи управління. Право мало суто номінальну сутність, досить часто його підміняла ідеологія. Таким чином, формувалася держава з відвертою анти-правовий сутністю.

3. Державний примус, значною мірою, підміняв у радянській системі право та мораль. І саме ця тенденція, загалом, і визначала характер функціонування підрозділів юстиції в Донбасу протягом періоду1925–1930-го років, коли карально-репресивний механізм ігнорував не лише мораль, але й право.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нерсесянц В. С. Философия права: учеб. для вузов. М.: Норма, 2005. 656 с.

2. Губар С. В. Кримінальна юстиція в Україні. 1927-1939 роки: монографія. К.: «Хай-Тек Прес», 2009. 352 с.

3. Чердаков О. И. Формирование правоохранительной системы Советского государства, 1917–1936 гг.: историко-правовое исследование: дис. ... доктора юр. наук: 12. 00. 01. Саратов. 2002. 471 с.

4. Алексеев С. С. Структура советского права. М.: «Юрид. лит», 1975. 264 с.

5. Бачинин В. А. Философия права и преступления. Харьков: Фолио, 1999. 607 с.